

Multimedialny warsztat pracy szkolnego doradcy zawodowego

EFEKTYWNE BUDOWANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU
– zbiór metod i narzędzi do rozwoju umiejętności zawodowych

Multimedialny warsztat pracy szkolnego doradcy zawodowego

Prowadzenie procesu
doradztwa zawodowego
w nowoczesnej, cyfrowej
szkole ponadpodstawowej

Autor: Małgorzata Budzik
Redaktor prowadzący: Marta Łyskawińska
Koordynacja wydawnicza: Monika Kanigowska
Korekta: Grażyna Jaworska
Skład: Dariusz Ziach
Ilustracje: Dreamstime, Adobe Stock

Copyright by Forum Media Polska Sp. z o.o., Poznań 2019

Listopad 2019
ISBN 978-83-260-3449-7 Komplet
ISBN 978-83-260-3451-0 Broszura

Forum Media Polska Sp. z o.o.
ul. Polska 13, 60-595 Poznań
tel. 61 66 55 810
fax 61 66 55 888
www.forum-media.pl

170221

Spis treści

1. Wykorzystanie e-zasobów edukacyjnych w doradztwie zawodowym w szkole	5
Projektowanie zajęć doradczych z wykorzystaniem e-zasobów edukacyjnych	9
Elektroniczne zasoby edukacyjne wspomagające procesy doradcze	11
Narzędzia cyfrowe do tworzenia elektronicznych zasobów edukacyjnych	12
Elektroniczne zasoby edukacyjne – wady i zalety	13
Kapsztadzka Deklaracja Otwartej Edukacji – Ku otwartym zasobom edukacyjnym	14
2. Elementy e-learningu w warsztacie pracy szkolnego doradcy zawodowego	15
Możliwości zastosowania zdalnej platformy edukacyjnej	19
3. Projektowanie e-lekcji wspierających rozwój edukacyjno-zawodowy uczniów	23
Dekalog – Projektowanie e-lekcji	25
Checklista e-lekcji	27
Model e-lekcji 5E dla doradztwa zawodowego w szkole „Uczeń jako badacz”	28
Planowanie i realizowanie e-lekcji na doradztwie zawodowym w szkole	29
Zasoby dla e-lekcji	30
Zalety e-lekcji z doradztwa zawodowego	31

1. Wykorzystanie e-zasobów edukacyjnych w doradztwie zawodowym w szkole

Rekomendowany zakres kompetencji cyfrowych doradców zawodowych w szkole ponadpodstawowej powinien korespondować z wytycznymi określonymi w Brukseli w dniu 17 stycznia 2018 r. w „Załączniku do wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie”. Obejmuje on osiem kompetencji kluczowych, w tym jedną z nich są kompetencje cyfrowe.

Wychodząc z założenia, że każdy współczesny doradca zawodowy musi biegle posługiwać się w swojej pracy technologią informacyjno-komunikacyjną, wskazane jest, aby potrafił nie tylko obsługiwać komputer i urządzenia peryferyjne w podstawowym zakresie, ale także elastycznie włączać narzędzia cyfrowe do pracy z uczniami w celu aktywizacji ich potencjału, dążąc w ten sposób do osiągnięcia przez nich sukcesu edukacyjnego oraz zawodowego.

Kompetencje cyfrowe obejmują swym zakresem odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych. Mowa tutaj o takich umiejętnościach, jak m.in.: korzystanie z informacji, komunikowanie i komunikowanie się, współpraca online, tworzenie treści cyfrowych, rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych oraz cyberbezpieczeństwo. W tym kontekście w pierwszej kolejności ITC ma wspomagać realizowanie celów związanych z uczeniem się, pracą i udziałem w społeczeństwie.

Niezbędna wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją są następujące:

- rozumienie, w jaki sposób technologie cyfrowe mogą pomagać w porozumiewaniu się, kreatywności i innowacjach,
- świadomość związanych z technologiami cyfrowymi możliwości, ograniczeń, skutków i zagrożeń,

- rozumienie ogólnych zasad, mechanizmów i logiki, leżących u podstaw ewoluujących technologii informatycznych,
- znajomość podstawowych funkcji różnych urządzeń, oprogramowania i sieci,
- korzystanie z różnych urządzeń, oprogramowania i sieci,
- krytyczne podejście do trafności, wiarygodności i wpływu informacji i danych udostępnianych drogą cyfrową,
- znajomość prawnych i etycznych zasad związanych z korzystaniem z technologii cyfrowych,
- korzystanie z technologii cyfrowych w celu wsparcia aktywnej postawy obywatelskiej,
- korzystanie z technologii cyfrowych w celu włączenia społecznego, współpracy z innymi osobami,
- korzystanie z technologii cyfrowych w celu kreatywności w realizacji celów osobistych, społecznych i biznesowych.

Przedstawiony wybór umiejętności cyfrowych – to przede wszystkim zdolności korzystania z treści cyfrowych, w tym uzyskiwania do nich dostępu, filtrowania, oceny, tworzenia, programowania i udostępniania. Doradcy zawodowi powinni biegle zarządzać informacjami, treściami i danymi zawodowymi oraz edukacyjnymi w przestrzeni mediów cyfrowych oraz je chronić.

Współczesne doradztwo zawodowe w szkole ponadpodstawowej korzysta z oprogramowania oraz urządzeń multimedialnych, które stanowią jeden z ważniejszych elementów mających wpływ na kształtowanie skutecznych procesów doradczych. Jednak należy pamiętać o tym, że korzystanie z narzędzi technologii multimedialnych oraz wykorzystanie treści cyfrowych wymaga refleksyjnej, krytycznej, odpowiedzialnej i otwartej postawy

zarówno ze strony doradcy zawodowego, jak i uczniów oraz ich rodziców¹.

Rekomendowane standardy obejmują swym zakresem również tytułowe wykorzystanie e-zasobów edukacyjnych w doradztwie zawodowym w szkole. Elektroniczne zasoby edukacyjne – to obszar kompetencji uwzględniający wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne w pracy szkolnego doradcy zawodowego. Można wskazać ogólne wytyczne w tym zakresie, jednak ich uszczegółowienie stanowi zadanie dla każdego doradcy indywidualnie.

Wiedza – to skarbnica treści powiązanych ze znajomością e-zasobów, tj. ich definicja, znaczenie, formy, możliwości i ograniczenia ich wykorzystania. Zatem doradcy zawodowi powinni znać zakres i przeznaczenie elektronicznych zasobów edukacyjnych, ich zestawy oraz źródła dostępu. W szczególności zaś te, które są skorelowane z treściami realizowanymi w ramach ich przedmiotu kształcenia. Mowa tutaj m.in. o e-podręcznikach, e-doświadczeniach oraz projektach i serwisach udostępniających e-zasoby.

Umiejętności – to z kolei zdolności do stosowania konkretnej wiedzy w celu wykonywania określonych zadań oraz korzystania z niej w celu rozwiązywania problemów. Współczesny doradca zawodowy w obszarze kompetencji cyfrowych potrafi odnaleźć elektroniczne zasoby edukacyjne przeznaczone dla zaplanowania i zrealizowania konkretnego celu edukacyjnego w zakresie określonym w nowym rozporządzeniu MEN w sprawie doradztwa zawodowego w szkole ponadpodstawowej.

Oznacza to, że doradca zawodowy podczas zajęć z uczniami stosuje metody i narzędzia TIK. Wspierając realizację zajęć doradczych technologią cyfrową, uwzględnia również wiedzę i umiejętności uczniów wyniesione z zajęć informatycznych. Kształtując w ten sposób procesy doradcze, pokazuje, w jaki sposób bazować na swoich kompetencjach, ucząc się różnych treści.

Potrafi także określić sposób wykorzystania e-zasobów przy realizacji wybranych tematów swoich zajęć z uczniami, zgodnie z programem wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Poza tym aktywnie uczestniczy w internetowych społecznościach, doskonaląc swoje kompetencje w oparciu o doświadczenia, którymi aktywnie wymienia się w social mediach, z poszanowaniem swoich i innych praw własności intelektualnej.

Rozwijanie kompetencji społecznych uwzględnia, poza aspektem korzystania z zasobów internetowych, aktywne współuczestniczenie w tworzeniu i dzieleniu się wytworami edukacyjnymi. Zatem chodzi nie tylko o wykorzystanie, ale także o twórcze kreowanie multimedialnych zasobów edukacyjnych w sieci. Tym sposobem doradca zawodowy zyskuje profil współużytkownika edukacyjnych zasobów Internetu.

Samodzielne tworzenie oraz dzielenie się w sieci zasobami dydaktycznymi i rozwiązaniami metodycznymi z zakresu doradztwa edukacyjnego i zawodowego pozwala na wzbogacanie warsztatu pracy o nowe kompetencje cyfrowe. Jest to także przykład dla uczniów, w jaki sposób aktywnie i mądrze korzystać z cyfrowych zasobów edukacyjnych w celu rozwijania własnego potencjału zawodowego na zajęciach doradczych.

Doradca zawodowy pokazuje w ten sposób uczniom, że branie odpowiedzialności za własny proces uczenia się i świadome go kształtowanie stanowi jedną z kluczowych kompetencji, cenioną przez współczesnych pracodawców. Wspieranie własnej nauki narzędziami technologii informacyjnych i komunikacyjnych przynosi pozytywne efekty w osiągnięciu sukcesu edukacyjnego, procentuje również w przyszłym życiu zawodowym.

Oczywistym jest fakt, że doradca zawodowy nie rezygnuje z tradycyjnych form przekazu wiadomości oraz kształtowania umiejętności wśród uczniów. Jednak nie zamyka się na nie i włącza multimedia w procesy doradcze. Przykład zastosowania w doradztwie edukacyjno-zawodowym e-zasobów stanowi jedną z szerokich możliwości wykorzystania w szkole elektronicznych zasobów edukacyjnych.

¹ Por. „Załącznik do wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie” z dnia 17 stycznia 2018 r.

Projektowanie zajęć doradczych z wykorzystaniem technologii mobilnych powinno stanowić standardowe rozwiązanie wpisujące się obligatoryjnie w realizację programu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego w każdej szkole ponadpodstawowej. Podążanie za przemianami we współczesnej edukacji zawsze musi mieć na celu takie działania, które przede wszystkim definiują korzyści dla uczących się. Stąd cele uczenia się uczniów powinny być dla nich zrozumiałe i uzasadniać użycie narzędzi cyfrowych.

Co to są e-zasoby – elektroniczne zasoby edukacyjne? Jak efektywnie pracować z elektronicznymi zasobami edukacyjnymi? Po co stosować je na zajęciach doradczych? W jaki sposób włączać je do warsztatu pracy doradcy zawodowego? Kiedy najlepiej wykorzystywać e-zasoby? Jak w pełni wykorzystać możliwości technologii cyfrowych w doradztwie zawodowym? Które zasoby są wartościowe dla uczniów? W jaki sposób motywować uczniów do uczenia się z wykorzystaniem e-zasobów?

To tylko wybrane pytania, które stymulują do poszukiwań najbardziej optymalnych rozwiązań. Satisfakcjonujących odpowiedzi należy poszukiwać samodzielnie. Tylko bowiem takie zasoby, które są szyte na miarę, mogą w pełni wspierać wdrażane pomysły i efektywnie wspomagać kształtowane w szkole procesy doradcze. Trudno stworzyć jeden uniwersalny program, gdyż każda szkoła wraz ze swoimi uczniami, nauczycielami, rodzicami stanowi odrębny żywy organizm, który jest w permanentnym procesie rozwoju.

Choć istnieją w sieci projekty udostępniające zasoby edukacyjne, to jednak godną uwagi rekomendacją jest tworzenie biblioteki własnych zasobów edukacyjnych. Można je następnie publikować na własnym blogu lub na szkolnej stronie internetowej. W swoim działaniu można się wzorować na dobrych praktykach dostępnych w sieci. W tym miejscu opisane zostaną wybrane przykłady, które mogą nadać kierunek poszukiwaniu odpowiedzi na powyższe pytania oraz kreowaniu własnych e-zasobów.

Jeśli doradca zawodowy sięga w swej pracy do elektronicznych zasobów internetowych, posiłkuje

się e-bookami, grafiką, testami online, tworzy własne materiały w postaci filmików (YouTube), prezentacji (Prezi, PowerPoint), buduje własne testy i ankiety (GoogleDocs), współdzieli materiały (Dysk Google), pisze quizy (Kahoot, Quizizz), to warto, aby współdzielił je z innymi użytkownikami Internetu, mając w ten sposób realny wpływ na tworzenie wartościowych zasobów edukacyjnych w cyfrowym świecie.

Doradca zawodowy może tworzyć różnorodne materiały edukacyjne, które uatrakcyjnią prowadzone przez niego zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole ponadpodstawowej. Warto, aby do ich publikacji online dołączone zostały krótkie instrukcje z opisem możliwości zastosowania w określonym obszarze tematycznym lub bardziej szczegółowo – na konkretnych zajęciach. Przykładowe elektroniczne zasoby edukacyjne wspomagające procesy doradcze w szkole ponadpodstawowej:

- testy, kwestionariusze, ankiety,
- ćwiczenia interaktywne, zadania rozwojowe,
- gry dydaktyczne, puzzle edukacyjne, quizy,
- obrazy, piktogramy, galerie,
- plansze, wizualizacje,
- e-booki,
- mapy mentalne, komiksy,
- karty pracy,
- aplikacje edukacyjne,
- filmy, wideolekcje.

W zasadzie sprawa jest prosta w przypadku tworzenia, wykorzystania oraz udostępniania autorskich materiałów edukacyjnych w sieci, o ile wpisują się one w użytek niekomercyjny. Sytuacja zmienia się w przypadku publikowania materiałów w celach zarobkowych, z uwagi choćby nawet na wykorzystywane do ich tworzenia oprogramowanie – jego przeznaczenie, funkcje oraz rodzaj licencji, na jakiej jest ono udostępniane (licencja komercyjna, licencja niekomercyjna).

Z kolei jeśli doradca zawodowy chce korzystać na swoich zajęciach oraz udostępniać w sieci materiały edukacyjne innych osób, to musi robić to, uwzględniając dozwolony użytek edukacyjny oraz prawo cytatu. Warto więc, aby znał zasady domeny publicznej oraz licencji Creative Commons. Wiedza w tym obszarze jest także niezbędna do oznaczania

własnych zasobów i tego, co użytkownicy sieci mogą z nimi zrobić, a czego im nie wolno robić.

Z wykorzystaniem e-podręczników i e-zasobów w kształtowaniu procesów doradczych łączy się kilka ważnych kwestii, a jedną z nich jest prawo autorskie. Jak używać zasobów pochodzących z Internetu w sposób zgodny z polskim i międzynarodowym prawem, jest sprawą godną uwagi. Warto w tym obszarze skorzystać z profesjonalnych kursów w formie np. webinarium lub e-learningu z ekspertami w zakresie prawa autorskiego, którzy nakreślą wszystkie aspekty z tym związane w pracy dydaktycznej w szkole.

Niezależnie od tego, warto we własnym zakresie zapoznać się z tematyką wolnych licencji oraz otwartych zasobów dostępnych w sieci, opierając

się na tematycznych serwisach, forach i blogach. Podczas korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych należy poznać zasady, standardy, regulaminy oraz politykę prywatności organizacji udostępniających zasoby w domenie publicznej.

Zasoby multimedialnych oraz interaktywnych materiałów dydaktycznych stanowią niezbędne narzędzie wspierające warsztat pracy współczesnego doradcy zawodowego w szkole ponadpodstawowej. Trudno bowiem wyobrazić sobie dzisiaj doradcę, który prowadzi zajęcia w tradycyjny sposób i nie korzysta z cyfrowych narzędzi pracy. Analogowy system edukacji zostaje powoli zastępowany nowoczesnym cyfrowym intuicyjnym systemem, który warto znać, rozumieć i akceptować. To przestrzeń, w której uczeń doświadcza siebie i świata.

Projektowanie zajęć doradczych z wykorzystaniem e-zasobów edukacyjnych

Portal Edukacji Ekonomicznej NBP	Nbportal.pl	Dzięki nowoczesnym, multimedialnym interaktywnym narzędziom edukacyjnym propozycja NBPortal.pl wychodzi naprzeciw oczekiwaniom osób, które chcą pogłębiać znajomość ekonomii i świadomie uczestniczyć w życiu gospodarczym
Internetowa Encyklopedia PWN	Encyklopedia.pwn.pl	Hasła w serwisie pochodzą ze stale aktualizowanej bazy encyklopedycznej Wydawnictwa Naukowego PWN stanowiącej podstawę wydań wszystkich encyklopedii papierowych
Khan Academy	Khanacademy.org	Stworzone przez ekspertów materiały złożone z filmów, ćwiczeń i artykułów wspomagają naukę matematyki, przedmiotów przyrodniczych, programowania i wielu innych dziedzin; dostępne na zawsze za darmo dla uczniów, studentów i nauczycieli
Narodowe Archiwum Cyfrowe	Nac.gov.pl	Gromadzi, opracowuje oraz konserwuje fotografie, nagrania dźwiękowe oraz filmy, które wchodzi w skład państwowego zasobu archiwalnego
Ninateka	Ninateka.pl	To wyjątkowy, unikalny zasób archiwalnych materiałów audiowizualnych: rejestracja spektakli teatralnych i operowych, koncertów, dokumentów, reportaży, animacji, filmów eksperymentalnych, które mogą stanowić ciekawe uzupełnienie szkolnej lekcji
Polona	Polona.pl	To jedna z najnowocześniejszych bibliotek cyfrowych na świecie i jednocześnie największa tego typu biblioteka w Polsce. Zdigitalizowane i udostępniane w Polsce zbiory codziennie powiększają się o nawet 2000 obiektów: książek, starych druków, rękopisów, grafik, map, nut, fotografii, ulotek, afiszy i pocztówek
Słownik Języka Polskiego	Sjp.pwn.pl	Powstał na podstawie Słownika 100 tysięcy potrzebnych słów pod red. J. Bralczyka, wyd. I, Warszawa 2005 r.
Wikibooks	Wikibooks.org	Serwis wolnych podręczników, które każdy może tworzyć
Wolne Lektury	Wolnelektury.pl	To projekt prowadzony przez fundację Nowoczesna Polska. Reprodukcje cyfrowe wykonane przez Bibliotekę Narodową, Bibliotekę Śląską i Bibliotekę Elbląską z egzemplarzy pochodzących ze zbiorów BN, BŚ i BE. Hosting: ICM
Baza narzędzi dydaktycznych	Bnd.ibe.edu.pl	Została stworzona w ramach projektu „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt Gutenberg	Gutenberg.org	Inicjatywa polegająca na umieszczeniu w Internecie elektronicznych wersji książek istniejących w wersji papierowej. Według danych z roku 2016 projekt udostępnił ponad 50 000 wolnych książek elektronicznych
Doradztwo edukacyjno-zawodowe ORE	Doradztwo.ore.edu.pl	Internetowy system informacji edukacyjno-zawodowej w kontekście idei uczenia się przez całe życie
Ochotnicze Hufce Pracy	Ohp.pl	OHP są instytucją rynku pracy realizującą zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych do 25. roku życia
Związek Rzemiosła Polskiego	Zrp.pl	Związek Rzemiosła Polskiego jest najstarszą i największą ogólnopolską społeczno-zawodową organizacją samorządu gospodarczego, działającą od 1933 r. Jednym z najważniejszych zadań organizacji rzemieślniczych jest nauczanie zawodu. Rzemiosło dysponuje szeroką ofertą szkoleniową – od zawodów najnowocześniejszych do unikalnych, szczególnie tych o charakterze artystycznym i rękodzielniczym
Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia	Psz.praca.gov.pl	Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia – to serwis informacyjny, w którym Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy publikują informacje adresowane dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także pracodawców. Wortal składa się z części centralnej zawierającej informacje dotyczące krajowego i europejskiego rynku pracy, zadań państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób oraz przepisów prawnych regulujących kwestie z tym związane
Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP	Sdsiz.com.pl	Jest organizacją społeczną o charakterze pozarządowym. Swoją działalność merytoryczną rozpoczęło w 1991 r., a jej założycielami byli psychologowie i pedagodzy zatrudnieni w poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz w urzędach pracy
Portal RynekPracy.org	Rynekpracy.org	Opracowując materiały publikowane na stronach Rynekpracy.org, autorzy starają się jak najklarowniej wytłumaczyć mechanizmy, którym podlega rynek pracy, metody interpretacji poszczególnych jego wskaźników oraz ich dynamiki, a także przedstawiać bieżące fakty w szerszej perspektywie, pokazując kontekst geograficzny, historyczny, społeczny, ekonomiczny i polityczny. Próbuje także walczyć z mitami i stereotypami dotyczącymi zatrudnienia, bezrobocia i ekonomii w ogóle, których wszechobecność utrudnia często właściwą interpretację zachodzących wokół tych zjawisk
Centrum Informacyjno-Konsultacyjne Służb Zatrudnienia „Zielona Linia”	Zielonalinia.gov.pl	W tym celu stworzono szeroki zakres kanałów komunikacji: telefoniczny, mailowy, za pośrednictwem serwisów społecznościowych oraz w formie czatu z konsultantem
Wybieram Zawód	Wybieramzawod.pl	Opracowanie i udostępnienie spójnego pakietu narzędzi diagnostycznych i materiałów dydaktycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów

Elektroniczne zasoby edukacyjne wspomagające procesy doradcze

created with www.bubbl.us

Elektroniczne zasoby edukacyjne – wady i zalety

ZALETY

KONTRA

WADY

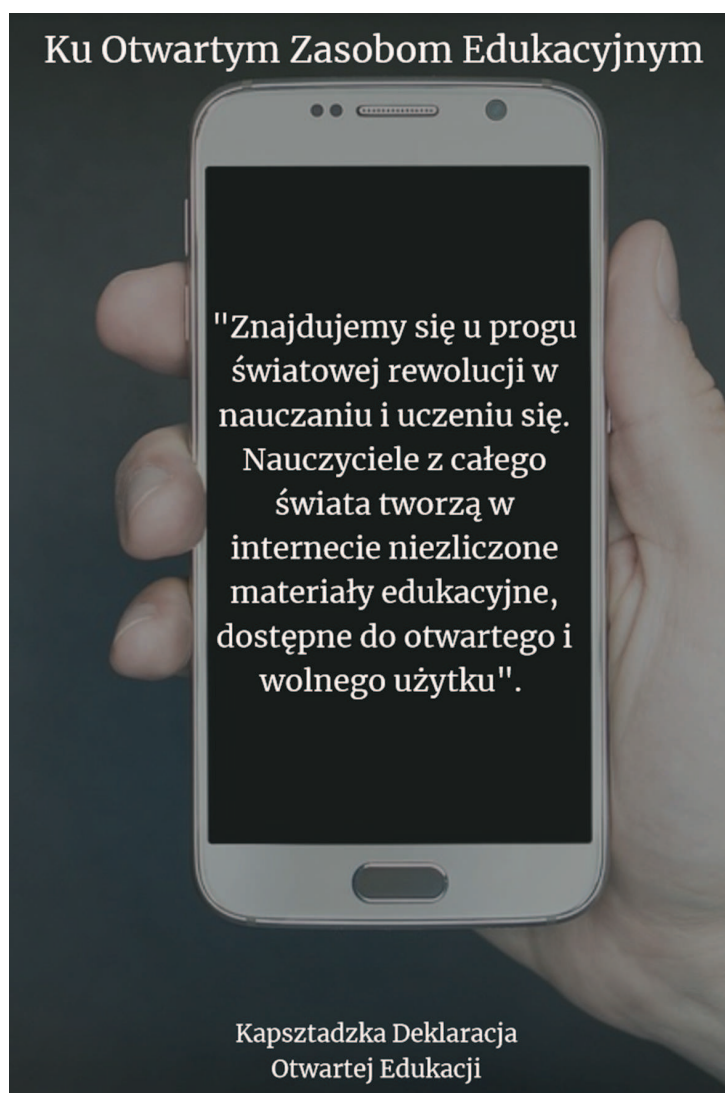
ELEKTRONICZNE ZASOBY EDUKACYJNE

created with www.canva.com

Kapsztadzka Deklaracja Otwartej Edukacji – Ku otwartym zasobom edukacyjnym

„Znajdujemy się u progu światowej rewolucji w nauczaniu i uczeniu się. Nauczyciele z całego świata tworzą w internecie niezliczone materiały edukacyjne, dostępne do otwartego i wolnego użytku. Nauczyciele ci współtworzą świat, w którym każda osoba na ziemi może nie tylko korzystać z sumy ludzkiej wiedzy, ale także przyczyniać się do jej wzbogacania. Jednocześnie tworzą oni podwaliny dla nowego modelu pedagogiki, w którym wykładowcy i uczący się tworzą, kształtują i rozwijają wspólnie wiedzę, jednocześnie pogłębiając swoje umiejętności i rozumienie świata”. (fragment)

created with <https://pablo.buffer.com/>